

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

**POLITICILE
MINISTERULUI EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII PRIVIND
INCLUZIUNEA ROMILOR ÎN EDUCAȚIE**

(Raport pentru anul 2025)

Alcătuitor:

**Dr.hab. Ivan DUMINICA, Șeful Serviciului politici în domeniul
relațiilor interetnice a Ministerului Educației și Cercetării**

Chișinău, 2025

CUPRINS

Datele – punctul de plecare al politicilor publice.....	3
Nivelul de studii – semnal de alarmă și responsabilitate.....	3
Limba maternă – educație incluzivă prin respectarea și promovarea identității etnice.....	4
Sprijin financiar.....	4
Mic dejun gratuit.....	5
Numărul copiilor școlarizați.....	5
Abandon și absenteism școlar.....	6
Ședințe OLDSI în scopul prevenirii abandonului și absentiismului.....	6
Vizite de monitorizare școlarizării elevilor romi.....	7
Burse de merit pentru elevi și studenți romi.....	7
Curricula „Istoria, tradiția și cultura romilor din Republica Moldova”.....	8
Instituirea funcției de mediator în educație.....	9
Programul de educație accelerată.....	9
Concursul „Tânărul cercetător”.....	10
Sesiuni de informare pentru părinții romi.....	10
Sesiuni de instruire pentru cadrele didactice care lucrează cu elevii romi (inclusiv copii refugiați).....	11
Săptămână romilor în instituțiile de învățământ.....	11
Memorandum de Înțelegere cu Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova.....	12
Forumul Internațional „Cooperarea europeană pentru incluziunea romilor: de la politici la acțiune”.....	13
Masă rotundă, dedicată Zilei Europene de Comemorare a Victimelor Holocaustului Romilor.....	13
Modificarea Regulamentului-cadru privind organizarea activității mediatorului comunitar pentru romi.....	14
Programului pentru susținerea populației de etnie romă.....	15
Concluzii și recomandări.....	15

Educația reprezintă un drept fundamental pentru toți copiii, însă cei care se află în situații de risc, precum copiii de etnie romă, se confruntă adesea cu obstacole suplimentare în calea accesului la școlarizare de calitate. Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a adoptat o serie de măsuri pentru a sprijini integrarea acestor copii în sistemul educațional și pentru a combate disparitățile existente.

Datele – punctul de plecare al politicilor publice

De la început, trebuie de subliniat un aspect esențial: politicile eficiente se construiesc pe date autentice. Recensământul Populației și Locuințelor 2024 din Republica Moldova indică numărul de **9.356** persoane care s-au declarat de etnie Romă, ceea ce reprezintă 0,38% din populația țării¹.

Totodată, aceste date trebuie interpretate cu prudență, având în vedere limitele inerente proceselor de colectare oficială și declarare asumată a identității etnice. Astfel, de exemplu, cu suportul instituțional livrat de MEC și Agenția Relații Interetnice, în anul 2021 a fost elaborat „Raportul actualizat privind cartografierea localităților dens populate de romi din Republica Moldova”², care atestă numărul de **25.547** persoane de etnie Romă.

Această discrepanță semnificativă a datelor ne arată că asumarea limitată a identității etnice declarate – rămâne o realitate; pe de altă parte, lipsa unor date statistice autentice afectează capacitatea statului de a dezvolta politici fiabile și ținute spre anumite priorități stringente. În consecință, identificarea copiilor de etnie Romă de vârstă școlară (7–16 ani), în special, copiilor aflați în afara sistemului educațional obligatoriu – trebuie să devină o prioritate intersectorială comună. Aici, rolul de cooperare intersectorială între autoritățile publice locale, comisiile mixte multidisciplinare, serviciile sociale de protecție a copilului, direcțiile de învățământ, organizațiile Societății Civile Rome și Mediatorii comunitari pentru Romi – este esențial.

Nivelul de studii – semnal de alarmă și responsabilitate

Datele Recensământul Populației și Locuințelor 2024 privind nivelul de studii finisate al persoanelor de etnie Romă de 10 ani și peste – sunt extrem de relevante pentru evaluarea post-factum a politicilor educaționale:

- 29,6%** – fără școală absolvită și cei cu educație preșcolară;
- 34,5%** – învățământul primar;
- 26,3%** – învățământul gimnazial;
- 3,8%** – învățământul liceal;
- 3,3%** – învățământul profesional tehnic secundar;
- 1,3%** – învățământul profesional tehnic postsecundar;

¹ <https://statistica.gov.md/ro/statistic-indicator-details/60>

² <https://mecc.gov.md/sites/default/files/final-raport-privind-cartografierea-localitatilor-dens-populate-de-romi.pdf>

1,2% – studii superioare.³

Aceste date statistice atestă un nivel dezechilibrat de studii finite și indică necesitatea concentrării intervențiilor instituționale asupra prevenirii neglijenței educaționale, absenteismului nemotivat, abandonului școlar și acordarea suportului material necesar pentru tranziția post-gimnazială a elevilor de etnie Romă (comunitate etnică cu profil social complex de vulnerabilități intersectoriale). Totodată, datele statistice menționate, confirmă relevanța măsurilor implementate de Ministerul Educației și Cercetării în anul 2025, precum și necesitatea dezvoltării și consolidării acestora. **(Slide 2)**

Limba maternă – educație incluzivă prin respectarea și promovarea identității etnice

Limba maternă – **Limba Romani**, reprezintă elementul esențial în procesul de incluziune educațională a elevilor de etnie Romă. Conform datelor Recensământului din 2024, 76,23% dintre romi au declarat Limba Romani ca limbă maternă, iar 60,53% o utilizează ca limbă de comunicare cotidiană⁴. Aceste date evidențiază necesitatea dezvoltării unor instrumente educaționale adecvate și adaptate realităților lingvistice ale comunității.

În acest context, MEC își asumă inițierea procesului de elaborare a *Curriculumului pentru Limba Romani (limba maternă)*, în cooperare cu experți internaționali, inclusiv cu Institutul European al Romilor pentru Artă și Cultură, cu sediul la Berlin care are expertiza și experiența vastă în domeniul dat⁵.

Totodată, în procesul de elaborare a Curriculumului, vor fi evaluate și preluate alte bune practici internaționale, inclusiv experiența didactică din România, unde Limba Romani este predată ca limbă maternă pentru elevii romi, începând din clasa I-a până în clasa a XII-a, oferind un model educațional relevant în acest domeniu⁶.

REALIZĂRILE RELEVANTE A MINISTERULUI EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ÎN ANUL 2025

Sprijin financiar

În conformitate cu măsurile de sprijin aprobate, elevii de origine etnică romă (inclusiv cei aflați sub protecție temporară), precum și alți cetățeni ai Republicii Moldova, încadrați în sistemul de învățământ general (clasele I–IX), au beneficiat, în perioada 4 septembrie – 26 decembrie 2025, de un ajutor financiar unic în valoare de 1 000 de lei, acordat în baza Hotărârii Guvernului aprobate la data de 21 iulie 2025⁷. **(Slide 3)**

³ https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html

⁴ https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-finale-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-caracteris-10121_62043.html

⁵ <https://eriac.org/romani-language-initiative-romani-chib/>

⁶ <https://edubh.ro/upload/red/?dir=LIMBA%20ROMANI/MANUALE%20SCOLARE/LIMBA%20ROMANI>

⁷ <https://mecc.gov.md/ro/content/aprobat-sedinta-de-guvern-ajutor-financiar-de-1000-de-lei-pentru-elevii-din-clasele-i-ix>

Această măsură a fost orientată spre sprijinirea pregătirii pentru începutul anului de studii și acoperirea cheltuielilor de bază legate de procesul educațional, precum achiziționarea de îmbrăcăminte, rechizite școlare, încălțăminte și alte bunuri necesare.

Mic dejun gratuit

Începând cu 1 septembrie 2025, toți elevii (*inclusiv elevii refugiați*) din clasele I–IX ale instituțiilor publice de învățământ general (*primar, gimnazial, special, cu profil sportiv, profesional-tehnic etc.*) de pe întreg teritoriul țării – inclusiv din raioanele de pe malul stâng al Nistrului, municipiul Bender (Tighina), precum și din instituțiile de învățământ publice ale raioanelor Dubăsari, Căușeni și Anenii Noi, situate în zona de securitate – beneficiază de mic dejun gratuit. **(Slide 4)**

Aceste măsuri sunt prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 80 din 26 februarie 2025, aprobată de Cabinetul de miniștri. Pentru implementarea acestui proiect, statul, prin intermediul Ministerului Finanțelor, a alocat peste 200 milioane de lei. Această măsură reprezintă un sprijin esențial pentru numeroase familii și, totodată, un stimul important pentru frecventarea regulată a cursurilor de către copii⁸.

Numărul copiilor școlarizați

Ministerul Educației și Cercetării a creat un mecanism de monitorizare a romilor încadrați în sistemul educațional. Acesta constă într-un tabel care conține date dezagregate pe grădinițe, școli, instituții profesional-tehnice și universități în care sunt încadrați copii romi. De asemenea, tabelul include informații despre numărul total de copii romi de vârstă școlară din fiecare localitate, precum și despre numărul romilor refugiați. Tabelul este transmis directorilor de școli, care îl completează săptămânal, în fiecare joi. **(Slaid 5)**

Datele MEC pentru luna septembrie 2025 indică faptul că, în sistemul de învățământ general, au fost încadrați 2.029 de elevi de etnie romă, dintre care 1.026 băieți și 1.003 fete. Aceste date reflectă o creștere semnificativă comparativ cu luna septembrie 2024, când erau înregistrați 1.687 de copii de origine romă, ceea ce reprezintă un plus de 342 de elevi romi. **(Slaid 6)**

Totodată, distribuția pe niveluri de învățământ evidențiază un dezechilibru accentuat: doar 42 de elevi romi sunt încadrați în învățământul liceal, comparativ cu 1.107 elevi în ciclul primar și 880 elevi în ciclul gimnazial. **(Slaid 7)**

Această situație subliniază necesitatea implementării unor intervenții mai bine direcționate și adaptate, menite să îmbunătățească tranziția și retenția elevilor romi

⁸ <https://mec.gov.md/ro/content/decizie-de-guvern-alimentare-gratuita-pentru-elevii-din-clasele-v-ix>

în învățământul liceal, inclusiv prin măsuri de sprijin educațional, consiliere și implicare comunitară.

Abandon și absenteism școlar

Conform datelor MEC, în anul de învățământ 2024/2025, un număr de 55 de elevi au abandonat școala. Totuși, analiza comparativă indică o tendință constantă de diminuare a abandonului școlar în rândul elevilor de etnie romă, raportat la anul 2017, când au fost înregistrați 109 elevi romi care au abandonat sistemul de învățământ. **(Slaid 8)**

Totodată, datele arată că în ultimii trei ani numărul elevilor de etnie romă care au abandonat școala nu a depășit pragul de 60 de cazuri anual, ceea ce după părerea noastră, ce reflectă impactul pozitiv al măsurilor de prevenire și intervenție implementate.

Trebuie să menționăm că, MEC continuă să întreprindă măsuri pentru combaterea fenomenelor de abandon și absenteism școlar, care, cu regret, încă persistă în rândul comunității rome și împiedică procesul de integrare deplină în sistemul educațional al copiilor romi.

Încă din 2015, Ministerul a aprobat Instrucțiunea privind prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului (Ordinul nr. 559)⁹. Pe baza acestui document, instituțiile de învățământ elaborează anual planuri de acțiuni proprii pentru prevenirea și combaterea abandonului școlar și absenteismului. Acest document a facilitat monitorizarea și prevenirea fenomenelor menționate.

Măsurile de combatere a absenteismului sunt prevăzute și în Strategia de dezvoltare „Educația 2030” și în Programul de implementare a acesteia pentru anii 2023–2025¹⁰.

Ședințe OLDSI în scopul prevenirii abandonului și absenteismului

În scopul prevenirii și combaterii abandonului școlar în rândul copiilor romi, precum și al consolidării cooperării interinstituționale la nivel local, Ministerul Educației și Cercetării, prin Circulara nr. 05/3 1285 din 26 februarie 2025, a solicitat organelor locale de specialitate în domeniul învățământului (OLDSI) să organizeze, pe parcursul lunii martie, ședințe ale comisiilor mixte. **(Slaid 9)**

Ședințele au fost organizate cu participarea reprezentanților autorităților publice locale de nivelul I și II, a conducerii instituțiilor de învățământ, a părinților, precum și a altor actori relevanți, având drept scop analizarea provocărilor legate de școlarizarea copiilor de etnie romă, identificarea situațiilor de risc și stabilirea unor măsuri concrete de intervenție la nivel local.

⁹ https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin559_din_12.06.2015_prevenirea_abandon_scolar.pdf

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=136600&lang=ro

Vizite de monitorizare școlarizării elevilor romi

Pentru monitorizarea școlarizării copiilor de etnie romă și identificarea timpurie a situațiilor de risc, Ministerul Educației și Cercetării, împreună cu partenerii din UNICEF, UNHCR, precum și cu organizații neguvernamentale române, desfășoară vizite de lucru în instituțiile de învățământ din teritoriu. **(Slaid 10)**

În cadrul acestor vizite sunt organizate ședințe de lucru cu cadrele didactice și conducerea instituțiilor, sunt analizate datele privind frecvența și participarea la procesul educațional, se identifică problemele existente și se stabilesc măsuri concrete de intervenție.

Astfel de vizite au avut loc, inclusiv în: or. Soroca (23 mai 2025)¹¹, or. Otaci (27 mai 2025)¹², s. Cărpineni, r-nul Hîncești (7 august 2025)¹³ și or. Basarabeasca (14 octombrie 2025)¹⁴. **(Slaid 11)**

Burse de merit pentru elevi și studenți romi

La susținerea și continuarea parcursului educațional contribuie *Programul privind bursele de merit pentru elevii și studenții de etnie romă din învățământul liceal, profesional-tehnic și superior*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 818 din 27 octombrie 2023¹⁵. Prin acordarea bursei lunare în valoare de 1.200 de lei, Ministerul Educației și Cercetării sprijină atât reducerea discrepanțelor educaționale, cât și stimularea performanțelor academice ale tinerilor romi, contribuind la creșterea motivației pentru continuarea studiilor și la prevenirea abandonului școlar. **(Slaid 12)**

În anul școlar 2023/2024, de bursele de merit au beneficiat 49 de elevi și studenți de etnie romă. În anul școlar 2024/2025, numărul beneficiarilor s-a majorat semnificativ, ajungând la 94, iar în anul școlar 2025/2026 a continuat să crească, atingând 110 beneficiari¹⁶. **(Slaid 13)**

Analiza pe trepte de învățământ evidențiază creșteri constante la următoarele niveluri:

¹¹<https://www.facebook.com/mec.gov.md/posts/pfbid02iMQgt75cPdE3rBAvXEvvvt7ELSi3iZ7fyfnceKZ8GzWNjT3k5iAq2oABYfRBftYfI>

¹²<https://mecc.gov.md/ro/content/ministerul-educatiei-si-cercetarii-si-unicef-lanseaza-functia-de-mediator-educational>

¹³<https://www.facebook.com/dumi.nikin/posts/pfbid0aRCVDHXVfr8t44Dryzh4CywJityawwoEfkG23FsRwv9fj7A7KHbYasKvrKfGmbTsl>

¹⁴<https://www.facebook.com/dumi.nikin/posts/pfbid0KrEtTF9CsjeXN1TynYVTXLjUfiTU3Xxa2yxHiHH9TG5dHtuhXfC19zH6wUgxHmvHI>

¹⁵https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139701&lang=ro

¹⁶<https://mecc.gov.md/ro/content/110-burse-de-merit-pentru-elevii-si-studentii-romi>

- Învățământ tehnic secundar: numărul beneficiarilor a crescut de la 5 în anul școlar 2023/2024, la 7 în 2024/2025, ajungând la 17 în 2025/2026.

- Învățământ tehnic postsecundar: s-a înregistrat o creștere de la 12 beneficiari în 2023/2024, la 24 în 2024/2025 și 30 în 2025/2026.

- Învățământ superior: numărul bursierilor a crescut constant de la 11 în 2023/2024, la 20 în 2024/2025 și 24 în 2025/2026.

- În cazul învățământului liceal, deși se observă o creștere semnificativă de la 21 beneficiari în anul școlar 2023/2024 la 43 în 2024/2025, în anul școlar 2025/2026 se constată o ușoară scădere, până la 39 beneficiari, ceea ce indică o evoluție pozitivă, dar nu constantă pe întreaga perioadă analizată.

Pentru bursele de merit au candidat elevii și studenții care își fac studiile în domeniile: economic, tehnic, agrar, pedagogie, jurnalism, relații internaționale, drept și altele.

Creșterea numărului de beneficiari dar și numărul elevilor școlarizați se datorează, în mare măsură, sesiunilor de informare și consultare organizate de Ministerul Educației și Cercetării încă din perioada primăverii-verii (9 aprilie, 14 iunie, 18 iulie, 12 august 2025)¹⁷, desfășurate în colaborare cu reprezentanții ARI, OLDSI, mediatorii comunitari și organizațiile obștești rome (Coaliția „Vocea Romilor”, Uniunea Tinerilor Romi din Republica Moldova „Tarna Rom”, Platforma femeilor romi „Romni”, ANMC și etc.), care au contribuit activ la informarea potențialilor beneficiari, la identificarea și sprijinirea candidaților eligibili, precum și la încurajarea continuării studiilor la nivel postgimnazial și superior. **(Slaid 14)**

Curricula „Istoria, tradiția și cultura romilor din Republica Moldova”

În vederea consolidării identității culturale, promovării respectului față de diversitatea etnică și combaterii stereotipurilor și prejudecăților, începând cu anul școlar 2024–2025 a fost implementată, în premieră, curricula pentru disciplina „Istoria, tradiția și cultura romilor din Republica Moldova”, destinată claselor IV–IX, aprobată la data de 29 august 2024¹⁸. **(Slaid 15)**

Menționăm că, anterior acestei perioade, nu exista o curriculumă aprobată pentru clasele IV–IX, disciplina fiind reglementată oficial doar pentru clasele I–IV, în baza curriculei aprobate în anul 2018¹⁹. Totodată, este important de menționat că, în anul 2024, au fost aprobate curricule similare și pentru alte grupuri etnice, inclusiv pentru bulgari, găgăuzi, ruși, ucraineni și evrei. Conform Conceptului educației interculturale, aceste curricule prevăd o componentă comună de aproximativ 25%

¹⁷ <https://mecc.gov.md/ro/content/incluziunea-scolara-copiilor-romi-discutata-cadrul-unei-consultari-publice-organizate-de;>

<https://mecc.gov.md/ro/content/cresterea-accesului-copiilor-de-etnie-roma-la-educatie-discutata-la-mec>

¹⁸ https://mecc.gov.md/sites/default/files/istoria_cultura_si_traditiile_romilor_clasele_a_v-a_-_a_ix-a_ro.pdf

¹⁹ https://mec.gov.md/sites/default/files/curriculum_romii_site.pdf

destinată cunoașterii istoriei, culturii și tradițiilor celorlalte comunități etnice, inclusiv ale romilor, promovând astfel dialogul intercultural și respectul reciproc.

Totodată, în conformitate cu Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 266 din 28 februarie 2025, a fost inițiat procesul de implementare a curriculumului școlar „Istoria, tradiția și cultura romilor din Republica Moldova” pentru clasele I–IX în instituțiile de învățământ general cu predare în limba română²⁰. Această măsură extinde aplicarea curriculumului, care anterior era implementat preponderent în instituțiile frecventate de elevi aparținând minorităților naționale, și se realizează în conformitate cu prevederile normative ale *Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2025–2026*.

Instituirea funcției de mediator în educație

Pentru facilitarea accesului la educație și reducerea abandonului și absenteismului școlar în rândul copiilor de etnie romă, Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu UNICEF Moldova și Fundația pentru Dezvoltare din RM, a lansat un proiect-pilot privind instituirea funcției de mediator educațional²¹. **(Slaid 16)**

Actualmente, funcția este pilotată în trei localități cu nivel ridicat de abandon și absenteism școlar – Otaci, Soroca și Edineț²². Trei specialiști selectați activează pe lângă direcțiile de învățământ locale și asigură comunicarea dintre școală, familie și comunitate, monitorizând frecvența școlară și participarea la lecții a elevilor romi. Prin aceste atribuții, mediatorii educaționali contribuie la prevenirea abandonului și absenteismului școlar, precum și la combaterea fenomenelor de discriminare și bullying în mediul educațional.

Programul de educație accelerată

Pentru reintegrarea în sistemul educațional a copiilor aflați în afara școlii, în special a copiilor de etnie romă și a copiilor refugiați din familii vulnerabile, Ministerul Educației și Cercetării, cu susținerea UNICEF Moldova, a elaborat, la sfârșitul lunii decembrie 2025, Programul de educație accelerată²³. **(Slaid 17)**

Programul oferă orientări metodologice pentru instituțiile de învățământ și cadrele didactice, astfel încât intervențiile educaționale să fie adaptate nevoilor individuale ale fiecărui copil. Acesta se axează pe recuperarea rapidă a competențelor esențiale – alfabetizare, matematică și competențe socio-emoționale

²⁰ https://mec.gov.md/sites/default/files/01_04_ordin_plan-cadru_.pdf

²¹ <https://mecc.gov.md/ro/content/va-fi-instituita-functia-de-mediator-educational-pentru-facilita-integrarea-copiilor-romi>

²² <https://mecc.gov.md/ro/content/functia-de-mediator-educational-pilotata-soroca-otaci-si-edinet>

²³ <https://mecc.gov.md/ro/content/programul-de-educatie-accelerata-pentru-copiii-din-familii-vulnerabile-analizat-impreuna-cu>

– printr-un curriculum flexibil și metode pedagogice adaptate nivelului real de dezvoltare al copiilor.

Totodată, documentul stabilește responsabilitățile instituțiilor și ale actorilor implicați, facilitând cooperarea eficientă dintre instituțiile de învățământ, autoritățile publice locale și Ministerul Educației și Cercetării. În anul 2026, Programul va fi pilotat în 7 instituții de învățământ din țară.

Concursul „Tânărul cercetător”

În scopul promovării limbilor materne și al dialogului intercultural, Ministerul Educației și Cercetării a lansat concursul „Tânărul cercetător”, care a fost desfășurat în luna octombrie 2025²⁴.

La concurs au participat elevi din diverse comunități etnice, inclusiv elevi de origine romă. Trei dintre participanți au elaborat eseuri în limba romani, în cadrul temei primei ediții: „Casa noastră – Republica Moldova”.

În cadrul secțiunii multilingve, Marele Premiu a fost obținut de Cristian Colodău, elev în clasa a X-a la Liceul Teoretic „Ștefan Holban”, comuna Cărpineni, raionul Hîncești.

Premiul I – categoria gimnaziu a revenit Xeniei Metachi, elevă în clasa a V-a la Gimnaziul „Ivan Bondarev” din or. Basarabeasca.

Premiul II – categoria liceu a fost acordat elevului Nicolae Goga de la Liceul Teoretic „Ion Creangă”, orașul Florești.

Gala de premiere a câștigătorilor va avea loc la data de 21 februarie 2026, cu prilejul Zilei Internaționale a Limbii Materne.

Sesiuni de informare pentru părinții romi

Ministerul Educației și Cercetării și-a manifestat angajamentul față de incluziunea educațională a copiilor romi și prin organizarea de sesiuni de informare pentru părinți (inclusiv și pentru cei refugiați din Ucraina), menite să crească gradul de conștientizare cu privire la importanța educației pentru copiii lor. Așa sesiuni s-au desfășurat la Soroca (23 mai 2025), Otaci (27 mai 2025), Cărpineni r-ul Hîncești (7 august 2025), s. Bulboaca, r-ul Anenii Noi (26 septembrie), Basarabeasca (14 octombrie 2025), Popeasca, r-ul Ștefan Vodă (22 noiembrie 2025)²⁵. **(Slaid 18)**

²⁴ <https://mec.gov.md/ro/content/ministerul-educatiei-si-cercetarii-anunta-lansarea-unui-concurs-de-eseuri-pentru-elevii>

²⁵ [https://observatorul.md/scolarizarea-romilor-soroca/;](https://observatorul.md/scolarizarea-romilor-soroca/)
[https://observatorul.md/educatie-romi-otaci-unicef-2025/;](https://observatorul.md/educatie-romi-otaci-unicef-2025/)
<https://www.facebook.com/mec.gov.md/posts/pfbid0pLoo41nrxoNCyhPBSgx9ieLdC1M9gh23xvsh2a3ay4ktnsyKAgGgXwiczm9c9AFbl;>
<https://www.facebook.com/mec.gov.md/posts/pfbid0P65fSbeTqHFPg4FLsY1fvG6FR28gwCAGX5Tossvs7UbJDdHvdQjcfQicuHnK2QPal;>

Sesiuni de instruire pentru cadrele didactice care lucrează cu elevii romi (inclusiv copii refugiați)

În vederea consolidării competențelor profesionale ale cadrelor didactice care lucrează cu elevii romi, inclusiv copii aflați sub protecție temporară, Ministerul Educației și Cercetării a organizat, în colaborare cu Uniunea Tinerilor Romi din Republica Moldova „Tarna Rom”, UNICEF, UNHCR, INTERSOS²⁶ și Organizația Internațională pentru Migrație (IOM) o serie de sesiuni de instruire. Sesiuni au avut ca scop dezvoltarea competențelor pedagogice interculturale, îmbunătățirea comunicării cu familiile rome, precum și identificarea timpurie și prevenirea riscurilor de abandon și absenteism școlar, contribuind, în acest mod, la crearea unui mediu educațional incluziv, sigur și favorabil participării școlare pentru toți copiii. Sesiunile s-au desfășurat după la Cărpineni, raionul Hîncești (29 august 2025)²⁷; Anenii Noi (8 octombrie 2025)²⁸, Nisporeni (15 octombrie, 12 noiembrie 2025)²⁹; Soroca (8 decembrie 2025)³⁰. **(Slaid 19)**

Săptămână romilor în instituțiile de învățământ

Pentru promovarea incluziunii și a diversității culturale MEC deja al doilea an consecutiv organizează Săptămână Romilor în toate instituțiile de învățământ din țară. Aceasta a reprezentat o inițiativă majoră în sensul promovării incluziunii, prin care elevii din 480 de școli, 8 colegii și 4 universități au fost implicați în activități dedicate cunoașterii și înțelegerii bogăției culturale a comunității rome. Ministerul a colaborat cu organizații obștești rome, mediatori comunitari și alte persoane influente din comunitate, care au fost invitate să participe la întâlniri cu elevii pentru a deschide un dialog interactiv despre tradițiile și perspectivele comunității rome³¹. **(Slaid 20)**

<https://www.facebook.com/dumi.nikin/posts/pfbid0KrEtTF9CsjXN1TynYVTLXUfiTU3Xxa2yxHiHH9TG5dHtuhXfC19zH6wUgxHmvHl>

²⁶<https://www.facebook.com/intersosmd/posts/pfbid05r9svCw5X8xdmjTkjXkX4WwUYbDCSeJQWL87SpTNC9EAk2uQaeG1FEK8nSziA6uel>

²⁷https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02jZXDcyypZg7rW7z7rHGxWjkMeVLp7MPXDGnLEoU5dsFwQoAvxYFyjF2bLVwgQi8XI&id=61551412591413

²⁸https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0EL32dncu4GyxiQyijzUm7hZjGLSVA8ZHf4zhAeKFCefRX8GZ347WpFkxYPb84Ffhl&id=61551412591413

²⁹https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0GCbEaUTyhKgKFWgdygqrag2ZwjB58uJ6k5741HN SQNEsxPZbq5ebvK6PG2jyAz2l&id=61551412591413;

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02sX9qkttGcyHUsQie7LNNPNymn7ov8ctT2NS5qmPUah7Pri51FguMg9dVrRoX7ZnGI&id=61551412591413

³⁰https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02JNQA6j2BkFifHRBzF8fsS1w3PzH3ukAxaivQcbKNWNqx3Q83LVskJw6q8bJ5xK1tl&id=61551412591413

³¹ Vezi de exemplu:

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02NZq4NUKq5jbuimqKkwR5ufxpXLMYCDzjcdkZzaqYsKRDbfMnDdXYjoCCVEwUQwNgl&id=100079970899892;

<https://www.facebook.com/lyceum.moshkov.5/posts/pfbid033tFCiNwpNDmiJLXDbHeqEF7oJZQuEHcydcyqg5NEf>

Această inițiativă, desfășurată în perioada 2-8 aprilie 2025, a avut ca scop nu doar educarea elevilor despre istoria și cultura romilor, ci și combaterea stereotipurilor și prejudecăților, promovând astfel un climat de toleranță și respect reciproc în școlile din Republica Moldova. Ministerul Educației și Cercetării și-a asumat angajamentul de a organiza anual Săptămâna Culturii Romilor, contribuind astfel la consolidarea unei societăți mai incluzive și diversificate. **(Slaid 21)**

De asemenea, în cadrul politicilor promovate de Ministerul Educației și Cercetării, a fost inițiată o acțiune menită să contribuie la îmbogățirea experienței educaționale a elevilor din Republica Moldova și la promovarea valorilor incluziunii și diversității culturale. Astfel, prin Circulara emisă la data de 4 aprilie 2025, Ministerul a facilitat **accesul organizațiilor internaționale**, precum INTERSOS și Organizația Internațională pentru Migrație (IOM)³², în instituțiile de învățământ, pentru desfășurarea unor sesiuni de informare și lecții deschise în perioada 3-11 aprilie 2025.

Activitățile au fost organizate în 14 instituții de învățământ din localitățile Comrat, Otaci, Bălți, Cojușna, Cărpineni, Popeasca, Chișinău (Gimnaziul „T. Șevcenko”), Anenii Noi, Nisporeni, Rezina, Ungheni și Căușeni. Prin intermediul acestor sesiuni, elevii au avut oportunitatea de a se familiariza direct cu bogăția culturală, istoria și tradițiile poporului rom, contribuind astfel la reducerea barierelor informaționale și a prejudecăților existente.

Lecțiile deschise au fost concepute nu doar ca activități educaționale, ci și ca platforme de dialog, care au încurajat discuții deschise privind stereotipurile și discriminarea, promovând importanța respectului reciproc, a toleranței și a conviețuirii armonioase într-o societate diversă.

Memorandum de Înțelegere cu Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova

Pentru consolidarea coeziunii sociale, dezvoltarea leadershipului tinerilor romi și creșterea implicării acestora în procesele educaționale și civice, Ministerul Educației și Cercetării, în parteneriat cu Asociația Națională a Mediatorilor

[QKu7fsKmoHxGN19yrEbPeHl](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0TKuwa3CFRxbjDDu7R2BuobdFHBVrmAWnA4rAM8xcES9eYqdJCZf2PnWk7oe8BKnl&id=100079970899892);

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0TKuwa3CFRxbjDDu7R2BuobdFHBVrmAWnA4rAM8xcES9eYqdJCZf2PnWk7oe8BKnl&id=100079970899892;

<https://www.facebook.com/liceulteoretic.grigorevieru.1/posts/pfbid02uhHptybxtLDye2D4rWvYRsB22sEck7RAA5F3tmPcbSMiV4wWeNAD5qTgvgAPf414I>;

<https://www.facebook.com/FRISPAUSM/posts/pfbid0rTn66Dd6Jto9g8scLo9UbeWQypJ5MP8HE3Fhw5J1oDXrMMdgMMd14rdoBmXzRxUBI>

³²<https://www.facebook.com/iom.moldova/posts/pfbid02puty8xwJzNdqW8VVQcLfMEN17zq8ophGQow5VBKX1mvdQX2C58hatAJcMyQiEBW5I>

Comunitari din Republica Moldova, a lansat proiectul „Rețeaua Tinerilor Romi pentru coeziune socială și leadership în Republica Moldova”³³. **(Slaid 22)**

Proiectul este implementat în baza Memorandumului de Înțelegere semnat pentru perioada 2025–2026 și are drept scop formarea și implicarea activă a tinerilor din comunitățile rome în procesele educaționale și sociale, atât la nivel local, cât și național.

În cadrul programului a fost creată Rețeaua Națională a Tinerilor Romi, iar pentru membrii acesteia sunt organizate module de formare în educație non-formală, exerciții de simulare a proceselor decizionale și evenimente locale de networking cu autoritățile publice. Totodată, urmează a fi elaborat Manifestul Tinerilor Romi, document care va reflecta prioritățile, aspirațiile și recomandările acestei noi generații de lideri romi³⁴. **(Slaid 23)**

Tinerii implicați în rețea vor avea, de asemenea, rol de mentori în comunitățile lor, sprijinind școlarizarea copiilor din localitățile dens populate de romi și încurajând participarea acestora la educație.

Forumul Internațional „Cooperarea europeană pentru incluziunea romilor: de la politici la acțiune”

Pentru consolidarea cooperării interinstituționale și a dialogului cu societatea civilă în vederea promovării incluziunii romilor, în perioada 2–3 aprilie 2025, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, în parteneriat cu Agenția Relații Interetnice și Coaliția „Vocea Romilor”, au organizat la Chișinău Forumul Internațional „Cooperarea europeană pentru incluziunea romilor: de la politici la acțiune”³⁵. **(Slaid 24)**

În cadrul forumului au fost discutate progresele și provocările în implementarea politicilor publice orientate spre incluziunea romilor, cu accent pe necesitatea consolidării cooperării interinstituționale și a parteneriatelor cu societatea civilă.

Scopul evenimentului a constat în unificarea eforturilor autorităților publice, ale comunității rome și ale societății civile pentru construirea unui mediu mai incluziv, echitabil și solidar.

Cea de-a doua zi a forumului a inclus sesiuni tematice dedicate politicilor educaționale pentru integrarea romilor, protecției sociale, coeziunii comunitare, precum și implicării femeilor rome în procesul decizional, subliniind rolul acestora în promovarea incluziunii și a dezvoltării durabile a comunităților.

³³ <https://mecc.gov.md/ro/content/retea-nationala-pentru-tinerii-romi-proiect-lansat-de-mec-si-anmc>

³⁴ <https://www.facebook.com/mediatori.md/posts/pfbid02jUiXoJQqZ3Y7W5p3Xqcy7asYS5bV3Ymnwg7oWBviu1pyehy1rGjfGJ6c5zx4prGrI>

³⁵ <https://mecc.gov.md/ro/content/incluziunea-romilor-pe-agenda-autoritatilor-din-republica-moldova>

Masă rotundă, dedicată Zilei Europene de Comemorare a Victimelor Holocaustului Romilor

Pentru promovarea memoriei istorice și comemorarea victimelor Holocaustului Romilor, Ministerul Educației și Cercetării, împreună cu Agenția Relații Interetnice, a organizat la data de 1 august 2025 masa rotundă „Cu privire la implementarea acțiunii nr. 22 – Identificarea și marcarea, prin instalarea de plăci comemorative și/sau ridicarea de monumente/obeliscuri/stele, a locurilor de represiune, ghetouri și execuții în masă ale evreilor și romilor din perioada celui de-al Doilea Război Mondial”³⁶. **(Slaid 25)**

Evenimentul a deschis săptămâna de activități dedicate Zilei Europene de Comemorare a Victimelor Holocaustului Romilor (2 august), contribuind la păstrarea vie a memoriei uneia dintre cele mai puțin recunoscute tragedii ale secolului XX.

În cadrul discuțiilor a fost readus în atenție procesul de identificare și amenajare a unui spațiu comemorativ dedicat victimelor Holocaustului Romilor, fiind subliniată importanța cooperării interinstituționale și a implicării comunităților locale în promovarea culturii memoriei și a toleranței.

Modificarea Regulamentului-cadru privind organizarea activității mediatorului comunitar pentru romi

Împreună cu ARI a fost inițiat procesul de modificare și completare a Hotărârii Guvernului nr. 557/2023, care aprobă Regulamentul-cadru cu privire la organizarea activității mediatorului comunitar pentru romi³⁷. **(Slaid 26)**

Pentru a asigura transparența și caracterul participativ al procesului, au fost organizate mai multe consultări publice, după cum urmează:

2–3 aprilie 2025 – în cadrul Forumului internațional „Cooperarea europeană pentru incluziunea romilor: de la politici la acțiune” a avut loc o masă rotundă dedicată incluziunii romilor, în cadrul căreia a fost abordat și subiectul consolidării rolului mediatorului comunitar³⁸;

13 mai 2025 – ședință consultativă organizată la MEC, cu participarea reprezentanților autorităților publice locale, ai organelor de specialitate din domeniul învățământului, mediatorilor comunitari și organizațiilor neguvernamentale, având drept scop colectarea propunerilor pentru îmbunătățirea Regulamentului-cadru³⁹;

³⁶ <https://www.facebook.com/AgentiaRelatiiInteretnice/posts/pfbidOp6ifEdnqN767vugR7hsoZx2u1mbPbhshRZk4WtCVV5QaawaSAsYkSfaJ3sukT43MI>

³⁷ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hg-cu-privire-la-modificarea-regulamentului-cadru-cu-privire-la-organizarea-activitatii-mediatorului-comunitar/15248>

³⁸ <https://mecc.gov.md/ro/content/incluziunea-romilor-pe-agenda-autoritatilor-din-republica-moldova>

³⁹ <https://mecc.gov.md/ro/content/activitatea-mediatorilor-comunitari-discutata-cadrul-unei-sedinte-organizate-de-mec-si>

În iunie 2025 – ARI a organizat focus-grupuri cu organizațiile societății civile române și cu mediatorii comunitari din diverse localități, în vederea definitivării propunerilor de modificare⁴⁰.

03 octombrie 2025 – ședința comună dintre MEC, ARI și Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova (ANMC) cu scopul discuțiilor asupra raportului elaborat de ANMC privind activitatea mediatorilor comunitari și a recomandărilor de îmbunătățire a cadrului legal, dar și tema salarizării mediatorilor comunitari⁴¹.

Actualmente, proiectul de document se află în proces de avizare și expertizare, conform procedurilor legale în vigoare.

Programului pentru susținerea populației de etnie romă

În anul 2025, MEC a continuat monitorizarea implementării Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022–2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 576/2022⁴². (Slaid 27)

În acest context, la data de 26 februarie 2025, s-a desfășurat ședința Grupului de lucru interinstituțional responsabil de coordonarea și monitorizarea implementării Programului. În urma acestei ședințe a fost elaborat Raportul de progres, care, în luna martie 2025, a fost transmis Cancelariei de Stat.

Având în vedere faptul că perioada de implementare a Programului a expirat în anul 2025, Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Agenția Relații Interetnice, precum și cu partenerii UNICEF și Fundația pentru Dezvoltarea Republicii Moldova, a inițiat procesul de analiză și evaluare a rezultatelor obținute. Totodată, Ministerul Educației și Cercetării a demarat concomitent elaborarea unui nou Program pentru susținerea populației de etnie romă pentru perioada 2027–2030⁴³. (Slaid 28)

Concluzii și recomandări

Datele și acțiunile prezentate confirmă progresele înregistrate de Ministerul Educației și Cercetării în domeniul incluziunii educaționale a copiilor de etnie romă, reflectate atât prin creșterea numărului de elevi școlarizați, cât și prin extinderea și diversificarea măsurilor de sprijin educațional, social și instituțional.

⁴⁰ <https://mec.gov.md/ro/content/activitatea-mediatorilor-comunitari-discutata-cadrul-unei-sedinte-organizate-de-mec-si>

⁴¹ <https://www.facebook.com/mediatori.md/posts/pfbid0hp4qVANTNpggsU6USwX3tt2cix2FFQGXy84RYByYNm2uP4dSHS5QRHJVgKCojtSwl>

⁴² https://mecc.gov.md/sites/default/files/hg_576_2022_cu_privire_la_aprobarea_programului_pentru_sustinerea_populatiei_de_etnie_roma_2022-2025_0.pdf

⁴³ <https://mecc.gov.md/ro/content/educatia-o-prioritate-noul-program-national-pentru-sustinerea-populatiei-de-etnie-roma>

Totodată, analiza evidențiază persistența unor provocări structurale, în special în ceea ce privește tranziția și retenția elevilor romi în învățământul liceal, unde ponderea acestora rămâne redusă.

În acest context, se impune necesitatea continuării și consolidării intervențiilor țintite, cu accent pe:

- dezvoltarea mecanismelor de sprijin pentru elevii romi la nivel postgimnazial;
- extinderea funcției de mediator educațional;
- intensificarea măsurilor de prevenire a abandonului și absenteismului școlar;
- dezvoltarea și extinderea programului Orelor remediale: suport educațional adițional necesar elevilor romi din mediul casnic needucogen (cu dificultăți de învățare) pentru diminuarea discrepanțelor de însușire a materialului învățat și pregătirea în clasă a „temelor pentru acasă”;
- corelarea politicilor educaționale cu măsurile de prevenire a discriminării, protecție socială și ocupare a forței de muncă;
- extinderea parteneriatului interinstituțional cu organizațiile Societății Civile Rome în scopul desfășurării activităților de conștientizare a părinților romi privind rolul esențial al educației în procesul dezvoltării a copiilor, identificării măsurilor necesare de prevenire a absenteismului nemotivat și abandonului școlar;
- inițierea parteneriatului interinstituțional durabil cu organizațiile naționale și internaționale în scopul de organizare a activităților educaționale motivaționale („orele de alfabetizare primară corelate cu dezvoltarea competențelor digitale”) cu părinții de etnie Romă, în special mamele tinere: actori esențiali cu potențial intelectual limitat pentru a se implica adecvat în supravegherea procesului educațional al copiilor lor.

De asemenea, este esențial ca viitorul *Program pentru susținerea populației de etnie romă 2027–2030* să valorifice lecțiile învățate în perioada 2022–2025 și să asigure continuitate, coerență și sustenabilitate intervențiilor, prin obiective clare, indicatori măsurabili și o cooperare interinstituțională consolidată, astfel încât dreptul la educație de calitate să fie garantat în mod echitabil tuturor copiilor romi din Republica Moldova.

În acest context, devine esențială consolidarea cooperării interinstituționale dintre Ministerul Educației și Cercetării, Agenția Relații Interetnice, autoritățile publice locale, organele locale de specialitate în domeniul învățământului, instituțiile de învățământ, serviciile sociale și organizațiile societății civile și parteneri internaționali. O astfel de abordare coordonată permite identificarea timpurie a

situațiilor de risc, corelarea intervențiilor educaționale cu măsurile de protecție socială și asigurarea unui răspuns coerent și eficient la nivel local.

Un rol deosebit în acest proces îl au mediatorii comunitari, care facilitează comunicarea dintre școală, familie și comunitate, contribuind la creșterea frecvenței școlare, prevenirea abandonului și reducerea barierelor culturale și sociale. Extinderea și valorificarea sistematică a implicării acestora reprezintă o condiție importantă pentru succesul intervențiilor destinate copiilor romi, în special în comunitățile cu vulnerabilitate ridicată.